

„kicsi faluban szép környezet, élhető élet és Kovácstalálkozók”

Beszélgetés Bertók Lászlóval, Vése polgármesterével*

is! Ha a látogató Vésére érkezik, nem ilyen szomorú kép fogadja. Tiszta, rendezett, virágos környezettel, felújított épületekkel, rendezett portákkal, kedves emberekkel találkozhat. Köszönhető mindez a település vezetőségének is, annak az elszánt és kitartó munkának, amivel egy élhető települést kívánnak megvalósítani.

Vése múltja

A település neve szláv személynévből keletkezett magyar névadással. Eszerint a falu Árpád-kori birtokosát Vehsének hívták. A személynév először 1211-ben fordul elő a magyar oklevélben, ebben az alakban. A falu nevét az első oklevelekben többféle formában írták. A 18. század közepétől a mai alak használatos. A falu egykori birtokosai, a Wéssey-ek, akik bizonyíthatóan a 15. századtól birtokolják a községet, ugyancsak a 18. századtól írják így a nevüket. A községről az első hiteles adat 1284-ből származik. A királyné, pontosabban a királynéi tárnok birtoka volt, s ekkor adományozta Erzsébet királyné (IV. László anyja) Tamás váci püspöknek és testvéreinek, akiktől a Vésseyek származtatják magukat. A település már a XIII. szá-

zadban lakott hely volt, amit régészeti kutatások is megerősítenek. A török uralom alatt kevesen éltek a faluban. Egy időben maga a falu sem létezett. A 18. században nem csupán a lakosság jelentős mértékű növekedése, hanem ezzel együtt a falu határainak ismételt birtokba vétele is megtörtént. Sok-sok munkával, kínnal-verejtékkel, de nagy lelkesedéssel és hittel épült újjá Vése, amely – méltán érezhette egyenrangúnak magát bármely környékbeli, szerencsésebb faluval.

Az 1960-70-es években indult meg egy folyamat a falu életében: az amúgy is kis lélekszámú településről a fiatalok legjobbjai mentek el, telepedtek le másutt. A gondok és problémák ellenére a falu azért tovább épült és szépült. Ez elsősorban az áldozatkész lakosságnak volt köszönhető. Az 1990-ben bekövetkezett rendszerváltás pedig új távlati fejlődés lehetőségét nyitotta meg.

Vése jelene

A település múltjáról, de főleg jelenéről és jövőjéről Bertók László polgármesterrel beszélgetek. Ismeret-ségünk régre nyúlik vissza, még azok-

Vése Belső-Somogyban, a Marcali Járás területén, a 61-es főút mentén, tölgyerdők környezetében terül el, Kaposvár és Nagykanizsa között félúton. Mint Somogy településeinek 65%-a, Vése is megtalálható a 240/2006-os kormányrendelet mellékletében: mind társadalmi-gazdasági és infrastruktúrális szempontból, mind munkanélküliség tekintetében hátrányos helyzetű. Lakosainak száma alig több mint 750 fő, lakossága fogyó, elöregedő, a munkanélküliség 16%-hoz közelít. És még-

* A beszélgetés 2014 tavaszán készült.

A polgármester munkában

ra az időkre, mikor népművelőként dolgozott a faluban. 1994 óta vezeti a települést.

Beszélgetésünk színhelye nem a polgármesteri hivatal – mivel épp festés van, hanem az IKSZT-programban megújult művelődési ház –, de talán stílusosabb is így.

A község honlapján, a polgármesteri köszöntőben így fogalmaz:

„Mert végül is a múlt és a jelen megismerése, számbavétele arra jó, hogy feltegyük a kérdést: Hogyan tovább? Sikereinkhez kellett és a jövőben is kell a vései emberek hite, bizalma és tevékeny közreműködése is... Sok minden történt, de sok feladat van még előttünk. Mi itt fogunk élni tovább, itt kell boldogulnunk, itt kell elvégeznünk a munkánkat, itt kell értelmes célokat kitűznünk magunk elé, itt kell nevelnünk gyermekeinket, és itt kell gondoskodnunk idős szüleinkről is. Közösen megmutathatjuk, hogy egy kicsi faluban is lehet szép környezetet kialakítani, és élhető életet élni.”

A beszélgetés is e gondolatok körül zajlik. Arról a felelősségről, áldozatos munkáról szól, mellyel egy település vezetése – összefogva a lakossággal – igyekszik kitérés utakat találni a hátrányos helyzetből.

A település Nemesdéddel és Varászlóval együtt a Nagyszakácsi Közös

Önkormányzati Hivatalhoz tartozik. Képviselő testülete 5 fős. Együttes erővel dolgoznak egy élhető település kialakításán, melyben a munkahelyek szerepe elsődleges.

Véséről 30 km-en belül 4 város is elérhető: Marcali, Nagyatád, Csurgó, Nagykanizsa, ugyanakkor a megyeszékhely, Kaposvár is csak 42 kilo-

méterre van. Ez a földrajzi helyzet előnyös bizonyos szempontból, de hátrányos is azért, mert így a település egyik város agglomerációjához sem tartozik – a munkába járást ez nem könnyíti meg. A főközlekedési út mentén való elhelyezkedés a közúti közlekedés szempontjából jó, ugyanakkor a tömegközlekedés csak napközben megfelelő, a hajnali és az esti órákban nem, így a több műszakos munkavégzés nehezen megoldható.

A település legnagyobb munkáltatója az önkormányzat, annak intézményei. Hat főt foglalkoztat óvodájában, művelődési házában, könyvtárában és védőnői szolgálatában. Alacsony lakosságszáma ellenére 8 osztályos iskola működik a faluban, ahol 15 fő pedagógus tanít közel 150 diákot. A gyerekek nem csak Véséről, hanem Nemesdédről és Varászlóról érkeznek ide.

Az alapítványi fenntartásban működő Esthajnal Idősek Otthona 50 idős embert lát el, 10 főnek ad munkát.

Közmunkaprogramban az önkormányzat 15-20 főnek tud munkát biztosítani.

Összességében több mint 50 fő helyben vállal munkát, ugyanennyien

Helyi védettségi kúria

Hangszerkészítés

más településen dolgoznak. A vállalkozók száma meghaladja a 20-at (ők elsősorban a mezőgazdaságban, építőiparban és a szolgáltatás területén működtetnek vállalkozást), az őstermelők száma is 50-hez közelít. A munkanélküliek száma közel 70, többen közülük részt vesznek közmunkaprogramban.

A Nemzeti Művelődési intézet Kulturális Közfoglalkoztatási programjában 2 fő segíti a település közművelődési tevékenységét.

Az önkormányzat költségvetése (mely közel 100 millió forint évente) a kötelező feladatok ellátására, a falu „üzemeltetésére” elegendő. Fejlesztésre, új értékek teremtésére csak a pályázati források adnak lehetőséget. Így újult meg a falu főtere – park, parkoló, díszburkolatos járda, játszótér, a művelődési ház és könyvtár, így alakítottak ki térfelügyelő kamerarendszert a közbiztonság növelése érdekében, és a szennyvíz-csatorna-hálózatot is így tudták kialakítani.

A vései civil élet

Sportegyesületük a kispályás foci, a szabadidős sportok és a természetjárás területén tevékenykedik. A településen helyi szervezete van a Vöröskeresztnek, illetve munka-

közösséget alakítottak az óvodás és általános iskolás gyermekek szülei. Önkéntes Tűzoltó Egyesület is tevékenykedik a faluban, aktív részesei a közösségi programoknak is. Faluszépítő Egyesülete 1990-ben alakult, a környezet- és természetvédelem, hagyományörzés területén működik. 1997-ben kezdődött az az akciójuk, amit jelenleg is folytatnak: a helyi önkormányzattal kötött megállapodás értelmében a községben népszerűsítik, a lakossággal megismertetik a hulladékok szelektív gyűjtésének módszerét, annak előnyeit, s az így szétválogatott hulladékok hasznosításának lehetőségeit. Ennek keretében megszervezték a szelektív hulladékátrolók elhelyezését a faluban. A település utcáiban díszesen faragott, virágtartóval ellátott utcanév táblákat helyeztek el és gondoznak. Kulturális és Hagyományörző Egyesületük lelkes vései asszonyokból alakult 2000-ben. Az egyesület tagjai jelentős szerepet vállalnak a közművelődési programok megvalósításában, a község közösségi életében.

Érték – kulturális érték

Vése 2009-2011 között részt vett abban a TÉKA – Tájérték Kataszter programban, melynek során feltárta és adatbázisba rendezte természeti

és kulturális örökségének elemeit. A kataszterben 20 vései örökségelem szerepel. Köztük található gemeskút, fészület, prэшáz, templom, de park is. Ezek a már feltárt értékek kiindulási alapul szolgálhatnak a települési értéktár bizottság munkájához, mely nemrégiben alakult meg a faluban. Érdemi munkájuk megkezdéséhez Intézetünk segítségét kérték, melynek megvalósítására 2014-ben kerül sor.

A település kulturális élete a polgármester szívügye – legszívesebben talán erről a témáról beszél.

Az egykori iskolából 1958-ban kialakított művelődési házat az IKSZT programban újjátották fel 2011-ben, közel 25 millió forintból. Az infrastrukturális beruházás kapcsán felújításra került az épület, megújultak a helyiségek, a vizes blokk, az eszközpark. 2013-ban a könyvtárral közös intézménnyé vált. 2013-ban sikeresen pályáztak a TÁMOP 3.2.3 programban, így 2014. június végéig 40-nél is több programot valósítanak meg. A közművelődési programok tervezésekor a településen régen jelenlévő hagyományörző tevékenységek újraélesztését is célul tűzték ki. Így került sor először egy népi hangszerkészítő szakkör megvalósítására az idei tanév első felében, majd – részben erre is

Helytörténeti gyűjtemény

Kovácsmúzeum

építve – a második félévben néptánc szakkört szerveznek. A tanultak bemutatása a tanév végén történik meg. Szövő szakkört is indítottak a pályázat keretében – az elkészült darabokat magam is láthattam a beszélgetésünkön. A programok között szerepel még táncház, hagyományörző nap, a civilek számára, az idősek számára szervezett program is. De gondoltak az ifjúságra, az óvodás korosztályra és egy helytörténeti kiállítás megszervezésére is.

A könyvtári programokban helyet kapott a digitális írástudás fejlesztése, a könyvtárhasználattal kapcsolatos információk átadása, gyermekprogram és irodalmi programok is. Itt kell megemlítenünk, hogy Bertók László József Attila- és Kossuth-díjas költő, a településen született, és bár ma már nem itt él, kapcsolata az itteniekkel a mai napig élő, a település díszpolgárává avatta.

Nem feledkezhetünk meg a Helytörténeti Gyűjteményről, a Kovácsmúzeumról sem. Vése a múlt században nagy kovácshagyománnyal bírt, a környékhez képest itt többszörös volt a kovácsok száma, így kézenfekvőnek tűnt, hogy e nagy múlttal rendelkező mesterséget éppen itt mutassák be. Ennek az elképzelésnek adott táptalajt Balázs Sándor kovácsmester

hagyatéka, mellyel eredeti anyagokat, szerszámokat tudtak kiállítani a tájegységre jellemző környezetben, ezáltal a lehetőség szerinti leghitelesebb képet nyújtva a mesterségről. Az egy munkahellyel bíró műhely kialakításánál elsődleges szempont volt, hogy az elmúlt száz évben használatos szerszámok kiállításán túl a használhatóság is megmaradjon.

Ha valamire büszke a település, akkor az a közel másfél évtizedes múltra visszatekintő Kovácsalálműző, mely eleinte országos, majd 2010-től

már Kárpát-medencei kiterjesztéssel valósul meg, idén immár 13. alkalommal. Célja a kovácsmesterség bemutatása, és a még élő mesterség ápolása mellett a település és a térség turisztikai kínálatának bővítése, Vése értékeinek megismertetése a tágabb régióval. A hazai közönséget vonzó programon bemutatkozó kovácsok 20%-a ma már külföldi, lehetővé téve a határon túli hagyományok megismertetését.

A találkozóhoz kapcsolódó kulturális és gasztronómiai események multikulturális eseménnyé teszik az amúgy speciális szakmai eseményt. Igyekeznek a közérdeklődésre számot tartó fellépők mellett a szűkebb térség hagyományait őrző amatőr csoportokat is bevonni a kísérő rendezvényekbe. Tavaly új elemként kapcsolódott be a Kovácskonferencia, mely a szakmai vonalat erősíti, és a kovácsmesterség mai kérdéseire keres válaszokat.

A Kovácsalálműzők idején a múzeum átlényegül valódi műhelyé, ahol kovácsmunka folyik, melyet az érdeklődők nemcsak megnézhetnek, de ki is próbálhatnak. Ilyenkor a falu apraja-nagyja egy emberként dolgozik azon, hogy az idelátogató a lehető legjobban érezze magát. A falu megtelik étellel, egész nap zsúfolásig teltek a műhelyek, csodálatos alkotások születnek, minden generáció megtalálja a számára megfelelő programot. Aki július utolsó szombatján ellátogat a faluba, igaznak fogja érezni Bertók László szavait, melyekkel ez az írás kezdődött.

BERTÓK LÁSZLÓ 1961-ben született Vésén. Nős, 2 felnőtt gyermek apja. 1988-ban szerzett magyar-népművelés szakos diplomát Pécsen. 1984-től a vései művelődési otthonban dolgozott, ahol többek között az ifjúsági klubot is vezette. 1994-től Vése község polgármestere. 1998-2002 között a Somogy Megyei Közgyűlés tagja, Ifjúsági- és Sport Bizottságának tagja, valamint a Megyei Munkaügyi Tanács tagja. Jelenleg a Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottságának külsős tagja. 2004-ben Somogy Polgáraiért díjban részesült.

SZALAY LILLA 1990-ben szerzett diplomát a JPTE magyar-népművelés szakán. 1986-tól egészen az intézmény megszűntetéséig, 2007-ig a Somogy Megyei Művelődési Központ munkatársa volt. Itt hálózati-módszertani munkát végzett, művészeti területekkel is foglalkozott. 2007. április 1-jétől a jogutód Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársa, majd a közművelődési osztály vezetője volt. 2013. január 1-jétől a Nemzeti Művelődési Intézet Somogy Megyei Irodájának vezetője.